

# KARTA MODUŁU

## I. OGÓLNE INFORMACJE O MODULE

### COLLEGIUM WITELONA UCZELNIA PAŃSTWOWA WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH

|                             |                                                    |                                                                    |           |           |            |                   |
|-----------------------------|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|------------|-------------------|
| <b>Kierunek studiów:</b>    | Psychologia                                        |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Poziom studiów:</b>      | jednolite studia magisterskie                      |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Profil studiów:</b>      | praktyczny                                         |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Forma studiów:</b>       | stacjonarne                                        |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Nazwa modułu:</b>        | <b>Psychologia rozwoju człowieka w cyklu życia</b> |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Rodzaj modułu:</b>       | obowiązkowy                                        |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Język wykładowy:</b>     | język polski                                       |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Rok studiów:</b>         | 1                                                  | <b>Formy prowadzenia zajęć wraz z liczbą godzin dydaktycznych:</b> |           |           |            |                   |
| <b>Semestr:</b>             | 2                                                  | Wykład                                                             | Ćwiczenia | Warsztaty | Seminarium | Praktyka zawodowa |
| <b>Liczba punktów ECTS:</b> | 6                                                  | 30                                                                 | 30        | -         | -          | -                 |
| <b>Forma zaliczenia:</b>    | Egzamin                                            |                                                                    |           |           |            |                   |
| <b>Wymagania wstępne:</b>   | Ukończony kurs Wprowadzenie do psychologii         |                                                                    |           |           |            |                   |

## II. CELE KSZTAŁCENIA

### Cele kształcenia:

**Cel 1:** Wprowadzenie podstawowych pojęć i koncepcji z zakresu psychologii rozwoju człowieka i odniesienie ich do sfery funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego, społecznego i osobowościowego;  
**Cel 2:** Zapoznanie ze wskaźnikami rozwoju, przebiegiem i mechanizmami zmian rozwojowych zachodzących w poszczególnych okresach życia;  
**Cel 3:** Nabycie umiejętności dokonywania charakterystyki okresu rozwoju człowieka z uwzględnieniem wskaźników zmian rozwojowych i projektowania oddziaływań wspierających rozwój w poszczególnych sferach.

## III. EFEKTY UCZENIA SIĘ WRAZ Z ODNIESIENIEM DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH ORAZ METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW

| Efekt                | Student, który zaliczył moduł w zakresie:                                                                                                                                                   | Odniesienie do efektów kierunkowych | Metody weryfikacji                                 |
|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <b>wiedzy:</b>       |                                                                                                                                                                                             |                                     |                                                    |
| W01                  | zna podstawowe pojęcia i posiada uporządkowaną wiedzę z zakresu rozwoju człowieka w cyklu życia w aspekcie biologicznym, psychologicznym i społecznym                                       | K3PS_W01                            | Egzamin pisemny                                    |
| W02                  | zna i rozumie wpływ czynników biologicznych, psychicznych i społecznych a także interakcję pomiędzy nimi na przebieg procesu rozwojowego przy wykorzystaniu metod i narzędzi pomiaru        | K3PS_W06                            | Egzamin pisemny                                    |
| <b>umiejętności:</b> |                                                                                                                                                                                             |                                     |                                                    |
| U01                  | opisuje i wyjaśnia zachowania człowieka na różnych etapach jego rozwoju, wykorzystując wiedzę z zakresu rozwoju                                                                             | K3PS_U01                            | ocena wykonania zadania, przygotowanie prezentacji |
| U02                  | formułuje problemy badawcze dotyczące rozwoju człowieka, posługując się wiedzą z zakresu psychologii rozwoju poprzez odwołanie się do badań, pojęć i metodologii badawczej w tej dziedzinie | K3PS_U03                            | ocena wykonania zadania, przygotowanie prezentacji |

| kompetencji społecznych: |                                                                                                                                                                                                            |               |                            |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|----------------------------|
| K01                      | dostrzega i uznaje znaczenie wiedzy z zakresu psychologii rozwoju w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych dotyczących rozwoju                                                               | K3PS_K01      | obserwacja postaw studenta |
| IV. TREŚCI PROGRAMOWE    |                                                                                                                                                                                                            |               |                            |
| Wykłady:                 |                                                                                                                                                                                                            |               |                            |
| Kod                      | Tematyka zajęć                                                                                                                                                                                             | Liczba godzin |                            |
| W1-W2                    | Psychologia rozwoju człowieka – definicja, przedmiot i obszar badań. Podstawowe pojęcia psychologii rozwoju człowieka: filogeneza, ontogeneza, antropogeneza, rozwój, cechy rozwoju, postęp, regres        | 2             |                            |
| W3-W4                    | Periodyzacja rozwoju – ciągłość/nieciągłość rozwoju; pojęcie zmiany rozwojowej. Koncepcje rozwoju – biologizm, natywizm.                                                                                   | 1             |                            |
| W4                       | Koncepcje rozwoju – teoria konwergencji Sterna, teoria Szumana, Przetacznik-Gierowskiej.                                                                                                                   | 2             |                            |
| W5                       | Zasady i prawidłowości rozwoju psychicznego człowieka: czynnikowe teorie rozwoju, mechanizmy rozwoju.                                                                                                      | 1             |                            |
| W6-W7                    | Badanie rozwoju psychicznego człowieka. Podejścia badawcze, plany badań rozwojowych, analiza danych o rozwoju.                                                                                             | 2             |                            |
| W8-W9                    | Zasady i prawidłowości rozwoju psychicznego człowieka: kryzysy, okresy krytyczne i sensytywne w rozwoju.                                                                                                   | 2             |                            |
| W10                      | Wybrane koncepcje rozwoju psychicznego. Piagetowska koncepcja rozwoju człowieka                                                                                                                            | 1             |                            |
| W11                      | Psychoanalityczne koncepcja rozwoju człowieka Z. Freuda.                                                                                                                                                   | 1             |                            |
| W12                      | Neops psychoanalityczna koncepcja rozwoju człowieka E. Eriksona.                                                                                                                                           | 2             |                            |
| W13                      | Koncepcja zadań rozwojowych wg R. Havighursta.                                                                                                                                                             | 1             |                            |
| W14                      | Rozwój psychiczny człowieka w poszczególnych okresach życia- Okres prenatalny, wczesne dzieciństwo.                                                                                                        | 2             |                            |
| W12                      | Rozwój psychiczny człowieka w poszczególnych okresach życia-wiek przedszkolny, młodszy wiek szkolny.                                                                                                       | 2             |                            |
| W13                      | Rozwój psychiczny człowieka w poszczególnych okresach życia-dorastanie.                                                                                                                                    | 2             |                            |
| W14                      | Rozwój psychiczny człowieka w poszczególnych okresach życia-wczesna dorosłość, średnia dorosłość, późna dorosłość.                                                                                         | 2             |                            |
| W15                      | Stosowana psychologia rozwojowa: prawidłowości rozwoju sfery metapoznawczej, praktyczne implikacje wiedzy o rozwoju społeczno-moralnym, praktyczna wiedza o rozwoju życia rodzinnego.                      | 2             |                            |
| W-14                     | Etapy powstawania tożsamości Marcii. Okres „burzy i naporu” G. Stanley Halla. Różnice międzykulturowe w dorastaniu. Rozwój rozumowania moralnego Kohlberga. Ekologiczna koncepcja rozwoju Bronfenbrennera. | 3             |                            |
| W15                      | Wspomaganie rozwoju osób z niepełnosprawnością intelektualną, Wspomaganie osób z zaburzeniami należącymi do autystycznego spektrum w perspektywie psychopatologii rozwojowej.                              | 2             |                            |

| Ćwiczenia:                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Kod                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Tematyka zajęć                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Liczba godzin |
| ĆW1                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Wprowadzenie do psychologii rozwoju człowieka- podstawowe pojęcia, problemy i zagadnienia.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 2             |
| ĆW2                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Okres prenatalny i narodziny: stadia rozwoju prenatalnego; kamienie milowe rozwoju płodowego; zaburzenia genetyczne; rodzaje, zasady i skutki działania teratogenów na płód (okres krytyczny/okres sensytywny), poród - jego konsekwencje psychologiczne. Adaptacja noworodka do życia.                                                                                                          | 2             |
| ĆW3                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Odbiór świata przez małe dziecko – diagnoza noworodka; rozwój fizycomotoryczny, narodziny inteligencji, rozwój mowy i innych form komunikacji, znaczenie przywiązania i początki społecznienia; osiągnięcia rozwojowe. Czynniki stymulujące i zakłócające rozwój. Specyfika środowiska edukacyjnego.                                                                                             | 2             |
| ĆW4                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Metodologia badań empirycznych w psychologii rozwoju. Metody psychologii rozwoju- projektowanie badań z zakresu psychologii rozwoju posługując się aparaturą pojęciową metodologii badań psychologicznych oraz wiedzą o metodach badań w psychologii rozwoju - zajęcia w grupach                                                                                                                 | 4             |
| ĆW5                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Dziecko w wieku od 2 do 6 lat - rozwój poznawczy, społeczno-emocjonalny, moralny. Rola zabawy i twórczości artystycznej w życiu dziecka. Dziecięce przyjaźnie, bunt i agresja. Rozwój obrazu własnej osoby. Osiągnięcia rozwojowe. Czynniki stymulujące i zakłócające rozwój. Specyfika środowiska edukacyjnego.                                                                                 | 2             |
| ĆW6- ĆW7                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Dziecko w wieku 6-12 lat - rozwój fizyczny, poznawczy (pamięć, uwaga, strategie uczenia się), społeczno-emocjonalny a gotowość do podjęcia nauki w szkole. Mowa pisana. Operacyjność myślenia. Wiedza o świecie i samowiedza. Heteronomia moralna. Osiągnięcia rozwojowe. Czynniki stymulujące i zakłócające rozwój. Specyfika środowiska edukacyjnego.                                          | 4             |
| ĆW8- ĆW9                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Dorastanie - specyfika dojrzewania seksualnego dziewcząt i chłopców - konsekwencje dla rozwoju psychicznego. Od dezintegracji ku integracji seksualnej. Cechy myślenia formalnego. Od heteronomii ku autonomii moralnej.                                                                                                                                                                         | 4             |
| ĆW10                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Kształtowanie tożsamości indywidualnej - rola kryzysów i buntu. Funkcje grupy rówieśniczej. Reorganizacja relacji z rodzicami. Zadania rozwojowe dorastających. Czynniki stymulujące i zakłócające rozwój. Specyfika środowiska edukacyjnego.                                                                                                                                                    | 2             |
| ĆW11- ĆW12                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Dorosłość (wczesna, średnia, późna) – zadania rozwojowe dorosłości. Zmiany psychofizyczne występujące z wiekiem. Od myślenia formalnego do postformalnego. Adaptacyjna funkcja mądrości. Przygotowanie do starości i śmierci. Fazy umierania. Mity na temat dorosłości i starości. Osiągnięcia rozwojowe. Czynniki stymulujące i zakłócające rozwój. Praca zawodowa w życiu człowieka dorosłego. | 4             |
| ĆW13                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Rozwój społeczny i rozwój osobowości. Teoria przywiązania w praktyce. Rozwój społeczny- wczesne wykrywanie cechy nietypowego rozwoju społecznego. Rozpoznanie zaburzeń ze spektrum autyzmu.                                                                                                                                                                                                      | 2             |
| ĆW14- ĆW15                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Periodyzacja rozwoju i rozwój człowieka w cyklu życia. Rozpoznanie i diagnoza zaburzeń rozwoju i uczenia się u dzieci i młodzieży.                                                                                                                                                                                                                                                               | 2             |
| V. METODY KSZTAŁCENIA, NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |
| <b>1. Metody kształcenia:</b> wykład informacyjny, dyskusja, metoda problemowa, praca z tekstem, analiza źródeł<br><b>2. Narzędzia (środki) dydaktyczne:</b> prezentacje multimedialne, rzutnik multimedialny, komputer.                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |
| VI. FORMA I KRYTERIA ZALICZENIA MODUŁU                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |
| <b>Forma zaliczenia modułu. Kryteria oceny formującej:</b><br>1. Egzamin pisemny– kryteria oceny: <ul style="list-style-type: none"> <li>51% - 60% - ocena dostateczna,</li> <li>61% - 70% - ocena dostateczna plus,</li> <li>71% - 80% - ocena dobra,</li> <li>81% - 90% - ocena dobra plus,</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |

- 91% - 100% - ocena bardzo dobra.
2. Kolokwium – kryteria oceny:
- 51% - 60% - ocena dostateczna,
  - 61% - 70% - ocena dostateczna plus,
  - 71% - 80% - ocena dobra,
  - 81% - 90% - ocena dobra plus,
  - 91% - 100% - ocena bardzo dobra.
3. Przygotowanie zadania– kryteria oceny:
- **3,0 (dostateczny)** – przygotowanie i zaprezentowanie na forum prezentacji,
  - **3,5 (dostateczny plus)** – przygotowanie i zaprezentowanie na forum prezentacji oraz znajomość literatury źródłowej,
  - **4,0 (dobry)** – przygotowanie i zaprezentowanie na forum prezentacji oraz znajomość literatury źródłowej, umiejętność analizy i syntezy treści źródłowych,
  - **4,5 (dobry plus)** – przygotowanie i zaprezentowanie na forum prezentacji oraz znajomość literatury źródłowej, umiejętność analizy i syntezy treści źródłowych, poprawność wnioskowania,
  - **5,0 (bardzo dobry)** – przygotowanie i zaprezentowanie na forum prezentacji oraz znajomość literatury źródłowej, umiejętność analizy i syntezy treści źródłowych, poprawność wnioskowania, pomysłowość proponowanych rozwiązań.
4. Obserwacja i ocena postaw studenta wynikających z:
- realizacji zadań przygotowanych w ramach ćwiczeń,
  - zaangażowania w pracę grupy,
  - zachowań i aktywności w trakcie wykładów i ćwiczeń,
  - prowadzenia merytorycznej dyskusji,
  - potrzeby ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego.
- Kryteria oceny podsumowujące:**
- średnia ocen formujących.

#### VII. BILANS PUNKTÓW ECTS - NAKŁAD PRACY STUDENTA

| Kategoria                                                                                     | Obciążenie studenta |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Liczba godzin realizowanych przy bezpośrednim udziale nauczyciela (godziny kontaktowe)</b> | <b>60</b>           |
| Udział w wykładach                                                                            | 30                  |
| Udział w ćwiczeniach                                                                          | 30                  |
| <b>Samodzielna praca studenta (godziny niekontaktowe)</b>                                     | <b>90</b>           |
| Przygotowanie do zajęć                                                                        | 30                  |
| Przygotowanie prezentacji/projektu                                                            | 30                  |
| Przygotowanie do egzaminu                                                                     | 30                  |
| <b>Łączna liczba godzin</b>                                                                   | <b>150</b>          |
| <b>Punkty ECTS za moduł</b>                                                                   | <b>6</b>            |

#### VIII. ZALECANA LITERATURA

##### Literatura podstawowa:

- 1.Brzezińska Anna I.(red.), Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2021.
2. Schaffer R., Psychologia dziecka, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2021
- 3.Trempała J. (red.),Psychologia rozwoju człowieka. Podręcznik akademicki, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2020

##### Literatura uzupełniająca:

- 1.Brzezińska Anna I., Ziółkowska B, Appelt K., Psychologia rozwoju człowieka, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2019.
- 2.Bates Ames Louise, Ilg F.L., Sidney M. Baker, Rozwój psychiczny dziecka od 0 do 10 lat, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2022.
3. Schaffer R., Psychologia rozwojowa. Podstawowe pojęcia., Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2020